

Grondslagen Ondernemingsrecht

Mr. A.M.M.M. van Zeijl
Mr. M.P.L. Adriaansen

14^e editie

Noordhoff

Grondslagen Ondernemingsrecht

Mr. A.M.M.M. van Zeijl

Mr. M.P.L. Adriaansen

Ontwerp omslag: G2K Brand Design Agency

Omslagillustratie: Shutterstock

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB
Groningen of via het contactformulier op www.mijnnoordhoff.nl.

De informatie in deze uitgave is uitsluitend bedoeld als algemene informatie. Aan deze informatie kunt u geen rechten of aansprakelijkheid van de auteur(s), redactie of uitgever ontleenen.

0 / 26

© 2026 Noordhoff Uitgevers bv, Groningen/Utrecht, Nederland

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining niet toegestaan.

All rights reserved. Text and data mining not permitted.

ISBN(ebook) 978-90-01-19696-7

ISBN 978-90-01-19695-0

NUR 820

Woord vooraf

Grondslagen Ondernemingsrecht is ontstaan vanuit de behoefte binnen het onderwijs aan een inleidend, praktijkgericht en duidelijk geschreven handboek over het ondernemingsrecht.

In *Grondslagen Ondernemingsrecht* behandelen we naast de algemene verplichtingen van ondernemers en het begrip rechtspersoonlijkheid de verschillende ondernemingsvormen, zoals de eenmanszaak, de personenvennootschappen en de naamloze en besloten vennootschap. Verder komen onderwerpen als het jaarrekeningenrecht, het recht van enquête en de structuurregeling aan de orde. We sluiten af met het insolventierecht en het burgerlijk procesrecht. Deze veertiende editie is geactualiseerd aan de hand van wet- en regelgeving en rechtspraak.

De opzet van *Grondslagen Ondernemingsrecht* is als volgt. Juridische problemen leggen we uit aan de hand van praktische voorbeelden. Nadat we de juridische oplossingen hebben behandeld, toetsen we deze aan de wettekst. Op deze wijze ontwikkel je kennis van de wet- en regelgeving en krijg je inzicht in de praktische toepassing ervan.

Bij de aanschaf van deze editie hoort een rijk gevulde digitale omgeving. Extra studiemateriaal, zoals samenvattingen, toetsen, kernbegrippen, opdrachten en casussen, vind je online op studiemeister.noordhoff.nl. In die digitale omgeving zijn ook de antwoorden op de vragen opgenomen.

In de aanloop naar deze editie spraken we met een aantal gebruikers. We danken hen voor de gegeven feedback en hebben deze indachtig gehouden tijdens het schrijven. We voltooiden de kopij in september 2025 en hebben zo veel mogelijk rekening gehouden met aankomende wetgeving.

Annemiek van Zeijl
Michiel Adriaansen

Amsterdam/Breda, najaar 2025

Inhoud

1	Inleiding ondernemingsrecht	9
1.1	Beroep, bedrijf en onderneming	11
1.2	Rechtsvorm onderneming	13
1.3	Handelsnaam	14
1.3.1	Verbodsbepalingen	15
1.3.2	Rechtsbescherming	16
1.4	Verplichtingen ondernemer	17
1.4.1	Publicatieplicht	17
1.4.2	Administratieplicht	21
1.4.3	Instellen ondernemingsraad	22
2	Ondernemingsvormen zonder rechtspersoonlijkheid	31
2.1	Eenmanszaak	33
2.2	Maatschap en vennootschap onder firma	35
2.2.1	Oprichting	38
2.2.2	Inschrijving Handelsregister	39
2.2.3	Externe verhouding	39
2.2.4	Interne verhouding	50
2.2.5	Ontbinding en voortzetting	52
2.3	Commanditaire vennootschap	55
2.3.1	Oprichting en ontbinding	56
2.3.2	Positie commanditaire vennoot	57
2.3.3	Afgescheiden vermogen	59
2.4	Modernisering personenvennootschappen	60
3	Rechtspersonen	65
3.1	Begripsomschrijving	67
3.2	Statuten	69
3.3	Organen	70
3.4	Oprichting en ontbinding	73
3.5	Controle op rechtspersonen	75
3.6	Vereniging	76
3.6.1	Volledige of beperkte rechtsbevoegdheid	77
3.6.2	Organen	80
3.6.3	Bestuur	81
3.6.4	Lidmaatschap	85
3.7	Coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij	86
3.7.1	Oprichting en publicatie	87

3.7.2	Organen	88
3.7.3	Lidmaatschap	89
3.8	Stichting	90
4	Oprichting en kapitaal	97
4.1	Begripsomschrijving	99
4.2	Oprichting	102
4.2.1	Vereisten oprichting	103
4.2.2	Inhoud akte van oprichting	103
4.2.3	Storting op de aandelen	105
4.2.4	Inschrijving Handelsregister	107
4.3	Kapitaal	108
4.3.1	Soorten kapitaal en kapitaalvereisten	108
4.3.2	Waarborg schuldeisers	111
4.4	Periode vóór de oprichting	114
5	Aandeel en aandeelhouder	119
5.1	Begripsomschrijving	121
5.2	Rechten aandeelhouder	123
5.3	Overdracht aandelen	131
5.4	Certificering aandelen	136
5.5	Soorten aandelen	137
5.6	Winstbewijzen en obligaties	139
5.7	Beschermingsconstructies	140
5.7.1	Oligarchische clause	141
5.7.2	Andere statutaire beschermingsconstructies	141
5.7.3	Prioriteitsaandelen	143
5.7.4	Uitgifte preferente aandelen	143
5.7.5	Certificering als beschermingsconstructie	144
5.7.6	Gemeenschappelijk bezit	145
6	Organisatie	147
6.1	Algemene vergadering	149
6.2	Bestuur	157
6.3	Raad van commissarissen	165
6.4	Structuurregeling	170
6.4.1	Wanneer is de structuurregeling van toepassing?	170
6.4.2	Raad van commissarissen	172
6.4.3	Verzwakt regime, ontheffing en vrijwillige toetreding	175
6.5	Geschillenregeling	176
6.6	Recht van enquête	178
6.7	Over de grenzen heen	180
6.7.1	Het EESV	180
6.7.2	De Europese naamloze vennootschap	181

7	Concernrecht en jaarrekeningenrecht	185
7.1	Concernrecht	187
7.1.1	Dochtermaatschappij	187
7.1.2	Joint venture	190
7.1.3	Groep en groepsmaatschappij	191
7.1.4	Deelneming	192
7.2	Jaarrekening	194
7.2.1	Inhoud jaarrekening	195
7.2.2	Bestuursverslag	201
7.2.3	Overige gegevens	202
7.3	Totstandkoming en publicatie jaarrekening	204
7.4	Vrijstellingen	205
7.5	Geconsolideerde jaarrekening	208
7.6	Rechtspleging inzake jaarrekeningen	210
7.7	Duurzaamheidsverslaggeving	211
7.7.1	Doel en reikwijdte CSRD	212
7.7.2	Inhoudelijke vereisten	212
7.7.3	Nationale implementatie	213
8	Herstructurering	215
8.1	Aandelenemissie	217
8.2	Verkrijging eigen aandelen	218
8.3	Kapitaalvermindering	222
8.4	Statutenwijziging	225
8.5	Omzetting	226
8.6	Fusie	227
8.6.1	Soorten fusie	227
8.6.2	Positie werknemers	233
8.6.3	Uitkoopregeling minderheidsbelangen	234
8.7	Splitsing	235
8.8	Ontbinding	237
9	Insolventierecht	241
9.1	Begripsomschrijving	243
9.2	Faillissementsaanvraag	246
9.3	Twee fasen in het faillissement	251
9.3.1	Conservatoire fase	251
9.3.2	Faillissementsakkoord	254
9.3.3	Executoriale fase	255
9.4	Schuldeisers met een bijzondere positie	256
9.4.1	Vorrangsregels	256
9.4.2	Separatisten	258
9.4.3	Boedelschuldeisers	259
9.4.4	Bevoorrechte schuldeisers	260
9.4.5	Schuldeisers met feitelijke voorrang	262

9.4.6	Fiscus	265
9.5	Concurrente en postconcurrente schuldeisers	266
9.6	Wederkerige overeenkomsten	268
9.7	Rangorde schuldeisers	270
9.8	Actio pauliana	271
9.9	Einde faillissement	273
9.10	Surseance van betaling	274
9.11	Schuldsaneringsregeling natuurlijke personen	276
9.12	Homologatie onderhands akkoord	279
9.12.1	Aanbieding en stemming	280
9.12.2	Homologatie van een akkoord	283
9.12.3	Gevolgen homologatie	284
10	Burgerlijk procesrecht	287
10.1	Waarom gaat iemand procederen?	289
10.2	Hoofdbeginselen van procesrecht	290
10.3	Competentie van de rechter	298
10.4	Eigenlijke en oneigenlijke rechtspraak	300
10.5	Dagvaardingsprocedure	300
10.6	Vonnis	303
10.7	Bewijs	305
10.7.1	Bewijsmiddelen	306
10.7.2	Waardering bewijs	308
10.8	Rechtsmiddelen	309
10.9	Executie- en beslagrecht	312
10.9.1	Tenuitvoerlegging of executie	312
10.9.2	Reële executie	313
10.9.3	Executoriaal beslag	314
10.9.4	Conservatoir beslag	315
10.9.5	Rechtsgevolgen beslag	316
10.9.6	Indirecte dwangmiddelen	317
10.10	Bijzondere procedures	318
10.10.1	Kort geding	318
10.10.2	Arbitrage, bindend advies en mediation	319
	Afkortingenlijst	322
	Register	324

Inleiding ondernemingsrecht

Een onderneming is een doelgericht samenwerkingsverband van mensen en middelen. Het doel van een onderneming is een productie- of dienstenproces op gang te brengen en in stand te houden. De wet en de statuten van de onderneming bepalen de grenzen waarbinnen ze de doelen moet realiseren. In dit hoofdstuk gaan we in op de eisen die in het algemeen aan elke onderneming worden gesteld. Eerst lichten we de begrippen beroep, bedrijf en onderneming toe. Dan komen verschillende juridische ondernemingsvormen aan de orde. Daarna bespreken we het recht op handelsnaam. We ronden af met drie verplichtingen waaraan iedere ondernemer moet voldoen.

1

- 1.1 Beroep, bedrijf en onderneming 11
- 1.2 Rechtsvorm onderneming 13
- 1.3 Handelsnaam 14
- 1.4 Verplichtingen ondernemer 17

OPENINGSCASUS | **EcoThreads**

In een bruisende wijk van Zwolle besluit Aisha Khan, een jonge ondernemer met een passie voor duurzaamheid, een innovatieve kledingwinkel te openen. Haar winkel, 'EcoThreads', richt zich op het verkopen van milieuvriendelijke en ethisch geproduceerde kleding. Aisha's visie is niet alleen gericht op het realiseren van winst, ze wil ook een positieve impact maken op de gemeenschap en het milieu. Met haar kennis van mode en e-commerce heeft ze alles in huis om van haar zaak een succes te maken.

Aisha start haar onderneming als een eenmanszaak, maar al snel groeit haar bedrijf uit tot een populaire bestemming voor bewuste consumenten. Haar webshop groeit eveneens zeer snel tot een internationale speler van formaat. Aisha overweegt om de rechtsvorm van

haar onderneming te veranderen naar een besloten vennootschap (bv), om investeerders aan te trekken en verdere groei te faciliteren.

Aisha is zich bewust van de diversiteit binnen haar klantenkring en wil ervoor zorgen dat haar winkel een inclusieve omgeving biedt. Ze organiseert regelmatig evenementen en workshops om verschillende gemeenschappen samen te brengen en hun betrokkenheid bij duurzame mode te vergroten. Door haar inzet voor duurzaamheid en inclusie, en haar aandacht voor de juridische aspecten van het ondernemerschap, dient Aisha's verhaal als een inspirerend voorbeeld voor starters die de complexiteit van het ondernemerschap willen begrijpen.

1.1 Beroep, bedrijf en onderneming

In het ondernemingsrecht kennen we de volgende drie begrippen:

- 1 beroep;
- 2 bedrijf;
- 3 onderneming.

Ad 1 Beroep

Beroep

Een *beroep* is iedere maatschappelijke werkkring waarmee de betreffende persoon inkomen verwerft. Bij het uitoefenen van een beroep ligt de nadruk op het persoonlijk karakter van de werkzaamheden, zoals bij artsen, notarissen en advocaten. Een beroepsbeoefenaar heeft dus een vaste werkkring en verricht met zekere regelmaat tegen betaling bepaalde werkzaamheden. Het laatstgenoemde kan iemand zelfstandig doen of in dienst van een ander. In het eerste geval is er sprake van een onderneming (zie hierna) en in het tweede geval is er sprake van een arbeidsverhouding.

Ad 2 Bedrijf

Bedrijf

Iemand die een *bedrijf* uitoefent treedt zelfstandig, regelmatig en openlijk in een zekere kwaliteit op. Een bedrijf is gericht op het maken van winst. Bij het uitoefenen van een bedrijf ligt de nadruk – in vergelijking met een beroep – meer op het commerciële karakter en het gericht zijn op het realiseren van winst.

Als beoefenaar van een bedrijf moet de persoon in kwestie zelfstandig optreden. Dat wil zeggen dat diegene niet in dienst mag zijn van een ander. Iemand die werkzaamheden verricht in het kader van een verplichting uit een arbeidsovereenkomst heeft dus geen bedrijf. Die persoon heeft daarentegen wel een beroep, aangezien diegene in een maatschappelijke werkkring inkomen verwerft. Een bedrijf dat zich richt op het maken van winst wordt meestal een onderneming genoemd. In de praktijk worden de begrippen bedrijf en onderneming vaak door elkaar gebruikt.

Ad 3 Onderneming

Onderneming

Alle ondernemingen en rechtspersonen moeten zijn ingeschreven in het Handelsregister. Het Handelsregisterbesluit (Hrb) definieert een *onderneming* in art. 2 lid 1. Volgens deze definitie is er sprake van een onderneming als er een organisatorische eenheid bestaat die voldoende zelfstandig optreedt. Deze eenheid kan bestaan uit een of meer personen. Een onderneming kenmerkt zich door voldoende inbreng van arbeid of middelen. Met deze inbreng levert de onderneming diensten of goederen aan derden, of brengt ze werken tot stand. Het doel van deze activiteiten is het behalen van materieel voordeel.

Er is geen sprake van een onderneming indien er naar het oordeel van de Kamer van Koophandel (KVK) onvoldoende omvang van activiteiten of omzet is (art. 2 lid 2 Hrb).

KVK

Aan de hand van de wet zijn criteria en indicatoren ontwikkeld die door KVK worden gebruikt bij de afweging of er sprake is van een onderneming. Die drie criteria zijn:

- 1 Er moet sprake zijn van het leveren van goederen (bijvoorbeeld als kledingverkoper) of diensten (bijvoorbeeld als boekhouder, accountant, klusser of journalist) of het voorbereiden daarop.
- 2 Er wordt aan het leveren van goederen of diensten geld verdiend.
- 3 Er wordt regelmatig deelgenomen aan het normale economisch verkeer.

Er worden daarnaast verschillende indicatoren gehanteerd. Daarbij kun je denken aan de investering in productiemiddelen, de mate van zelfstandigheid en het aantal opdrachtgevers.

Art. 5 Handelsregisterwet (Hrgw) geeft aan welke ondernemingen in het Handelsregister moeten worden ingeschreven. Dit zijn onder andere ondernemingen die toebehoren aan een Nederlandse rechtspersoon (zoals een naamloze vennootschap of besloten vennootschap), een personenvennootschap, een natuurlijke persoon of een buitenlandse rechtspersoon die een vestiging in Nederland heeft.

Aan de hand van vier voorbeelden lichten we toe wat het verschil is tussen de begrippen beroep, bedrijf en onderneming. Dit is een globaal overzicht, want zelfs de wet geeft niet altijd dezelfde definities van het begrip onderneming.

VOORBEELD | Recruiting Agency

Julius Brons besluit na het behalen van zijn hbo-diploma een recruiting agency in Amsterdam te starten.

Julius Brons heeft een bedrijf, want hij treedt zelfstandig, openlijk en regelmatig in een zekere kwaliteit op. Zijn bedrijf is gericht op het maken van winst. Daarnaast oefent hij een beroep uit, want hij heeft een vaste maatschappelijke werkring waaruit hij inkomen verwerft.

VOORBEELD | Gastheer

Hendrik Gans treedt als gastheer in dienst van het Amstel Hotel.

Hendrik Gans is in dienst van het Amstel Hotel. Hij heeft dus geen bedrijf, maar wel een beroep. Aangezien hij in dienst treedt, is er sprake van een arbeidsverhouding.

VOORBEELD | Delicatessenzaken

Glasius bv heeft een aantal delicatessenzaken, verspreid over het land.

Glasius bv is een onderneming die de exploitatie van delicatessenzaken als bedrijf uitoefent. In dit voorbeeld is de onderneming een rechtspersoon (een besloten vennootschap). Ook vrije beroepsbeoefenaren – zoals notarissen, advocaten, artsen en accountants – kunnen als natuurlijke personen een onderneming hebben.

VOORBEELD | Advocaat

Kyra Medemblik vestigt zich als advocaat in Zutphen.

Kyra Medemblik is een vrije beroepsbeoefenaar. Zij kan dus een onderneming uitoefenen, als zij voldoet aan de criteria van art. 2 Hrb. Dit betekent dat zij zich ook moet inschrijven in het Handelsregister.

Het onderscheid tussen beroep en bedrijf heeft veel aan betekenis ingeboet. Het verschil schuilt enkel nog in het feit dat mensen in een zogenoemd vrij beroep meer persoonsgebonden werkzaamheden verrichten van intellectuele of artistieke aard.

De verschillende wettelijke regelingen geven definities van de begrippen onderneming en bedrijf. Vaak is zo'n definitie, zoals in de Handelsregisterwet of Handelsnaamwet, slechts beperkt tot de werking van die wet.

Oefenvraag 1.1

Noem drie praktijkvoorbeelden waarin sprake is van een beroep, een bedrijf of een onderneming. Beargumenteer je antwoord.

1.2 Rechtsvorm onderneming

De rechtsvorm van de onderneming kan verschillen. De ondernemer heeft de keuze uit:

- eenmanszaak;
- (openbare) maatschap;
- vennootschap onder firma (vof);
- commanditaire vennootschap (cv);
- coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij (OWM);
- besloten vennootschap (bv);
- naamloze vennootschap (nv).

De coöperatie en de onderlinge waarborgmaatschappij, de besloten vennootschap en de naamloze vennootschap zijn rechtspersonen. De rechtspersonen zijn opgenomen in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Rechtspersonen zijn zelfstandig drager van rechten en plichten. De eenmanszaak, de (openbare) maatschap, de vennootschap onder firma en de commanditaire vennootschap hebben geen rechtspersoonlijkheid.

Een stille maatschap, een vereniging en een stichting voeren in de regel geen onderneming. Doen zij dat wel, dan zijn de voorschriften die voor ondernemingen gelden ook op deze van toepassing, als zij voldoen aan de in de wet vermelde vereisten.

De keuze voor een bepaalde ondernemingsvorm is nooit definitief. De ondernemer kan altijd besluiten om een andere rechtsvorm voor de onderneming te kiezen. Dit kan bijvoorbeeld door een eenmanszaak om te zetten in een besloten vennootschap.

Oefenvraag 1.2

Noem drie bekende ondernemingen en geef daarbij aan welke rechtsvorm van toepassing is en of die onderneming rechtspersoonlijkheid heeft. Beargumenteer je antwoord.

1.3 Handelsnaam

Handelsnaam

Een *handelsnaam* is de naam waaronder een onderneming wordt gedreven (art. 1 Handelsnaamwet). Om een onderneming in de zin van de Handelsnaamwet (Hnw) te zijn, is een winsttoegmerk vereist.

De handelsnaam kan een eigen (achter)naam zijn, een beschrijvende naam of een fantasienaam. Voorbeelden zijn Tabak groente en fruitprimeurs, Jansen & Van Galen dakbedekkingen, Koninklijke Philips N.V., Koninklijke Ahold Delhaize N.V., Magazijn 'De Bijenkorf' B.V., HEMA B.V. en Koninklijke Boskalis N.V.

Recht op handelsnaam

Het *recht op handelsnaam* ontstaat door het gebruik van de naam. De ondernemer die de betreffende handelsnaam het eerst gebruikt heeft dus het recht op deze handelsnaam. Het recht op handelsnaam is een vermogensrecht, omdat het overdraagbaar is. Het recht op handelsnaam kan ook overgaan onder algemene titel, bijvoorbeeld door erfopvolging. Zowel de overgang onder algemene titel als de overdracht van het recht op handelsnaam (overgang krachtens bijzondere titel) kan alleen plaatsvinden samen met de onderneming (art. 2 Hnw). Dit betekent dus dat het recht op handelsnaam niet los van de onderneming kan overgaan (art. 2 Hnw).

De Handelsnaamwet formuleert een aantal verbodsbepalingen. Deze komen hierna aan de orde. Vervolgens gaan we bekijken welke rechtsbescherming de Handelsnaamwet biedt.

1.3.1 Verbodsbepalingen

Verbods-
bepalingen

De Handelsnaamwet formuleert een aantal *verbodsbepalingen* (art. 3 t/m 5b Hnw). Deze verboden zijn als volgt samengevat. Het is verboden een handelsnaam te voeren:

- die in strijd met de waarheid aanduidt dat de onderneming aan een ander toebehoort (art. 3 Hnw);
- die een verkeerde indruk geeft omtrent de rechtsvorm waarin de onderneming wordt uitgeoefend (art. 4 Hnw). Er wordt een uitzondering gemaakt voor een persoon die een handelsnaam voert die afkomstig is van een vennootschap onder firma of commanditaire vennootschap (art. 4 lid 3 Hnw);
- die eerder reeds rechtmatig door een ander werd gevoerd (art. 5 Hnw);
- die in strijd komt met het merk waarop een ander recht heeft (art. 5a Hnw);
- die een onjuiste indruk geeft van de onder die naam gedreven onderneming (art. 5b Hnw), omdat die bijvoorbeeld de suggestie wekt dat de onderneming een buitenlands bedrijf is.

Merk

Handelsnaam en *merk* kunnen in elkaar overlopen. Sommige ondernemingen gebruiken eenzelfde woord als handelsnaam en als merk.

Het recht van merk dient ter onderscheiding van de waren van een onderneming van die van andere ondernemingen. Merken kunnen worden gevormd door alle tekens – in het bijzonder woorden – waaronder namen van personen, tekeningen, letters, cijfers, kleuren, vormen van waren of verpakkingen van waren, en geluiden. Het is daarbij wel van belang dat merken:

- 1 de waren of diensten van een onderneming kunnen onderscheiden van die van andere ondernemingen, en
- 2 in het register kunnen worden weergegeven op een wijze die de bevoegde autoriteiten en het publiek in staat stelt het voorwerp van de aan de houder ervan verleende bescherming duidelijk en nauwkeurig vast te stellen (art. 2.1 Benelux-verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen)).

Een van de redenen daarvoor is dat er gevaar voor verwarring ontstaat bij het publiek. Dat is bijvoorbeeld het geval met Edwards en Eduards, omdat de namen wat klank betreft op elkaar lijken.

1.3.2 Rechtsbescherming

Onjuiste
handelsnaam

Wat kan een benadeelde doen als iemand een *onjuiste handelsnaam* voert? De ondernemer van wie de handelsnaam onjuist wordt gevoerd door een ander kan een *civiele actie* instellen. Er zijn twee mogelijkheden:

- 1 een actie ondernemen uit onrechtmatige daad (art. 6:162 BW);
- 2 zich bij verzoekschrift tot de kantonrechter wenden (art. 6 lid 1 Hnw).

Ad 1 Actie uit onrechtmatige daad

Actie uit
onrechtmatige
daad

De ondernemer (belanghebbende volgens art. 6 Hnw) die zich benadeeld voelt, omdat de concurrent een handelsnaam voert die met die van de ondernemer overeenkomt, kan een verbodsactie instellen op grond van onrechtmatige daad (art. 6:162 BW). De verbodsactie kan ook worden ingesteld als de door de concurrent gevoerde handelsnaam om andere redenen ontoelaatbaar is. De verbodsactie kan in combinatie met een eis tot schadevergoeding worden gecombineerd. Een procedure wordt aanhangig gemaakt bij de rechtbank.

Ad 2 Verzoekschrift tot kantonrechter

Verzoek wijzigen
onrechtmatige
naam

De belanghebbende kan zich ook tot de kantonrechter richten met het verzoek om degene die de verboden handelsnaam voert te veroordelen om in die handelsnaam zodanige door de rechter te bepalen wijziging aan te brengen dat deze de gestelde onrechtmatigheid opheffen (art. 6 lid 1 Hnw).

Het verzoek tot wijziging van de handelsnaam kan ook op initiatief van KVK worden gedaan (art. 6a Hnw).

De ondernemer die een handelsnaam gebruikt die in strijd is met art. 5 en 5a Handelsnaamwet kan door de rechter worden veroordeeld tot betaling van een schadevergoeding (art. 6c Hnw).

Oefenvraag 1.3

Leff! Kinderkleding is een winkel in kinderkleding en -schoenen. Sinds 2005 is deze winkel in Bergeijk actief. Op 14 februari 2018 opent een andere ondernemer een winkel genaamd LEF! Kinderschoenen in het veertien kilometer verderop gelegen Veldhoven. Is hier sprake van het overtreden van een van de verbodsbepalingen?

1.4 Verplichtingen ondernemer

Er zijn drie verplichtingen waaraan een ondernemer in beginsel moet voldoen:

- 1 De publicatieplicht. We hebben gezien dat een bedrijf of onderneming als zodanig openlijk moet optreden. Derden moeten daarvan ook kennis kunnen nemen.
- 2 De plicht om een administratie te voeren. Het financiële beleid van de onderneming moet zo worden neergelegd dat daaruit te allen tijde de financiële situatie van het bedrijf kan worden opgemaakt.
- 3 De plicht om een ondernemingsraad (or) in te stellen. Hierbij gaat het om de invloed van de werknemers op het beleid van de onderneming.

1.4.1 Publicatieplicht

Publicatieplicht

De *publicatieplicht* houdt in:

- inschrijving in het Handelsregister;
- mededeling in de *Staatscourant*.

Inschrijving in het Handelsregister

Handelsregister

In het *Handelsregister* moeten worden ingeschreven (art. 5 Hrgw):

- 1 een onderneming die in Nederland is gevestigd en die toebehoort aan onder andere een naamloze vennootschap, besloten vennootschap, vennootschap onder firma, commanditaire vennootschap, maatschap, coöperatie, onderlinge waarborgmaatschappij, vereniging, stichting of publiekrechtelijke rechtspersoon (sub a);
- 2 een onderneming die in Nederland is gevestigd en die toebehoort aan een natuurlijke persoon (sub b);
- 3 een onderneming die toebehoort aan een Europese naamloze vennootschap, Europese coöperatieve vennootschap, Europese commanditaire vennootschap of Europees economisch samenwerkingsverband (EESV) die volgens haar statuten haar zetel in Nederland heeft (sub c);
- 4 een onderneming die toebehoort aan een buitenlandse rechtspersoon die een hoofd- of nevenvestiging in Nederland heeft (sub d);
- 5 een onderneming die in Nederland is gevestigd en die toebehoort aan een ander dan genoemd in 1 tot en met 4 (sub e);
- 6 een onderneming die niet in Nederland is gevestigd en die toebehoort aan een in Nederland opgerichte maatschap, vennootschap onder firma, commanditaire vennootschap of rederij (sub f).

Verder moeten in het Handelsregister de volgende rechtspersonen worden ingeschreven, die volgens hun statuten hun zetel in Nederland hebben (art. 6 lid 1 Hrgw):

- 1 een naamloze vennootschap, besloten vennootschap, Europese naamloze vennootschap, EESV, Europese commanditaire vennootschap, Europese coöperatieve vennootschap, coöperatie of onderlinge waarborgmaatschappij (sub a);
- 2 een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid, een vereniging van eigenaars, een stichting en overige privaatrechtelijke rechtspersonen (sub b);
- 3 een publiekrechtelijke rechtspersoon (sub c). Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat onderdelen van een dergelijke rechtspersoon kunnen worden ingeschreven in het Handelsregister (art. 6 lid 5 Hrgw).

Als aan een rechtspersoon zoals genoemd in art. 6 Hrgw een onderneming toebehoort in de zin van art. 5 Hrgw, dan geldt de inschrijving van de onderneming ook als inschrijving van de rechtspersoon (art. 7 Hrgw).

We hebben gezien dat een onderneming is gericht op het maken van winst. Het is mogelijk dat bij algemene maatregel van bestuur (AMvB) ook andere rechtspersonen moeten worden ingeschreven in het Handelsregister, en dat het begrip onderneming nader wordt gedefinieerd (art. 8 Hrgw). Daarvan kan gebruikgemaakt worden als dat bijdraagt aan de doelstellingen van het Handelsregister. Die doelstellingen zijn het bevorderen van de rechtszekerheid in het economisch verkeer en het verstrekken van gegevens van algemene, feitelijke aard omtrent de samenstelling van ondernemingen. Dit alles ter bevordering van de economische belangen van handel, industrie, ambacht en dienstverlening.

Handelsregister

Het *Handelsregister* wordt gehouden bij KVK (art. 3 Hrgw). De Handelsregisterwet geeft aan welke gegevens worden opgenomen. Het betreft gegevens over de onderneming zelf (art. 9 Hrgw); van degene aan wie de onderneming toebehoort als het gaat om een natuurlijke persoon of rechtspersoon (art. 10 Hrgw); over de vestiging van een onderneming (art. 11 Hrgw); over een rechtspersoon (art. 12 Hrgw); en over een activiteit van een rechtspersoon aan wie geen onderneming toebehoort en de vestiging van die rechtspersoon (art. 13 en 14 Hrgw). Het gaat onder andere over de naam, het adres, de geboortedatum of de datum van overlijden, en het burgerservicenummer (bsn) als het gaat om een natuurlijke persoon, en over de handelsnaam, de rechtsvorm, het post- of bezoekadres en de statutaire zetel als het rechtspersonen betreffen. Rechtspersonen moeten daarnaast bepaalde stukken deponeren bij het Handelsregister, zoals hun akte van oprichting, hun statuten en de jaarstukken (art. 17 lid 1 Hrgw, art. 2:69 lid 2 en 180 lid 2 BW en art. 2:394 BW).

Uiteindelijk belanghebbenden

In het Handelsregister wordt eveneens opgenomen wie de *uiteindelijk belanghebbenden* zijn van vennootschappen en andere juridische entiteiten (art. 15a lid 1 Hrgw). Dit is van toepassing op in Nederland gevestigde ondernemingen (art. 5 Hrgw) en op rechtspersonen die volgens hun statuten hun zetel in Nederland hebben (art. 6 Hrgw). Verenigingen van eigenaars en overige privaatrechtelijke rechtspersonen als bedoeld in art. 6 lid 1 onderdeel b Hrgw worden uitgesloten.

UBO-register

Uiteindelijk belanghebbenden zijn natuurlijke personen. Ze worden ook aangeduid als UBO's (Ultimate Beneficial Owners). Van die personen worden gegevens opgenomen in het zogenoemde *UBO-register*, waaronder het burgerservicenummer en het woonadres, en de aard en omvang van het door hen gehouden economisch belang (art. 15a lid 2 Hrgw). Je kunt hierbij denken aan het percentage van de aandelen of de constatering dat een uiteindelijk belanghebbende met andere middelen zeggenschap heeft (art. 15a lid 2 onder e Hrgw). Het belang wordt aangeduid in bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen klassen.

De plicht om de onderneming in het Handelsregister te laten inschrijven rust op degene aan wie de onderneming toebehoort. Als het de inschrijving van een rechtspersoon betreft, moet het bestuur zorg dragen voor de inschrijving (art. 18 lid 1 Hrgw). De onderneming moet binnen één week voor of na de vestiging worden ingeschreven. Vestiging heeft plaats als de bedrijfsuitoefening is begonnen (art. 20 Hrgw). De medewerking ten aanzien van het UBO-register wordt afgedwongen op grond van art. 10b lid 2 Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft).

De onderneming of rechtspersoon moet op alle briefpapier, facturen en dergelijke vermelden onder welk nummer de onderneming of persoon in het Handelsregister is geregistreerd (art. 27 lid 1 Hrgw). De inschrijving is niet gratis. De onderneming is daarvoor een bijdrage verschuldigd aan KVK (art. 49 Hrgw).

Inzien gegevens

Het Handelsregister is tegen betaling van een bepaalde vergoeding voor iedereen *in te zien* (art. 21 Hrgw). Bovendien kan iedereen die daarom vraagt, eventueel in elektronische vorm, afschriften van of uittreksels uit hetgeen in het Handelsregister is ingeschreven krijgen (art. 22 Hrgw). Privéadressen van bestuurders van rechtspersonen zijn overigens niet openbaar. Bij ondernemingen waarvoor een persoonlijke aansprakelijkheid geldt, zoals eenmanszaken en de personenvennootschappen, is het vestigingsadres openbaar. Dit kan hetzelfde adres zijn als het privéadres.

Derden die met een onderneming zakendoen, mogen afgaan op de opgave zoals die aan het Handelsregister is gedaan (art. 25 Hrgw). Zij hoeven geen rekening te houden met niet-geregistreerde, onjuiste of door de werkelijkheid achterhaalde gegevens.

VOORBEELD | Voormalige vennoot

Mevrouw Diekstra is jarenlang medevennoot van Modehuis Isabelle. Op een gegeven ogenblik treedt zij uit de vennootschap onder firma en draagt zij haar aandeel over aan Ellen Schmitz. De achterblijvende vennoten vergeten dit feit te laten inschrijven in het Handelsregister.

Nu is het zo dat vennoten bij een vennootschap onder firma hoofdelijk aansprakelijk zijn voor transacties die vennoten namens de vennootschap aangaan. Dit kan dus de nodige nadelige gevolgen met zich meebrengen. We vervolgen het voorbeeld van mevrouw Diekstra.

VOORBEELD | Voormalige vennoot (vervolg)

Een jaar later ontvangt mevrouw Diekstra plotseling een rekening van aannemer Berends voor de verbouwing van het winkelpand van Modehuis Isabelle.

Mevrouw Diekstra is aansprakelijk, omdat zij aansprakelijk blijft voor de vennootschapsschulden zolang zij niet als vennoot is uitgeschreven. De Handelsregisterwet zegt het aldus: 'Op een feit dat door inschrijving of deponering moet worden bekendgemaakt, kan jegens derden die daarvan onkundig waren geen beroep worden gedaan zolang de inschrijving of deponering en voor zover van toepassing de in art. 24 bedoelde mededeling niet hebben plaatsgevonden' (art. 25 lid 1 Hrgw).

Art. 2:6 BW herhaalt in feite voor rechtspersonen art. 25 Hrgw. De rechtspersoon kan aan de ene kant geen beroep doen op bepaalde gegevens zolang deze niet zijn geregistreerd (art. 2:6 lid 1 BW). Aan de andere kant kan de wederpartij zich op haar beurt niet beroepen op de onbekendheid met een feit dat op de juiste wijze openbaar is gemaakt (art. 2:6 lid 4 BW).

De Handelsregisterwet bepaalt dat het verboden is te handelen in strijd met, dan wel niet te voldoen aan een bij de Handelsregisterwet ingestelde verplichting tot het doen van opgave voor inschrijving in het Handelsregister (art. 47 Hrgw). Overtreding van art. 47 Hrgw is een *economisch delict* op grond van de Wet op de economische delicten (art. 1 WED).

Economisch
delict

Bestuurders van rechtspersonen zijn bovendien naast de rechtspersoon hoofdelijk aansprakelijk voor rechtshandelingen waarmee zij de rechtspersoon verbinden, zolang de inschrijving in het Handelsregister en het deponeren van de stukken niet hebben plaatsgevonden (art. 2:29 lid 2, art. 2:69 lid 2, art. 2:180 lid 2 en art. 2:289 lid 2 BW).

Mededeling in de *Staatscourant*

Mededeling
Staatscourant

Als de onderneming wordt gedreven door een naamloze vennootschap of een besloten vennootschap moet KVK op grond van art. 24 Hrgw zorgen voor mededeling van de registratie en deponering van de stukken in de *Staatscourant* op www.officiëlebe bekendmakingen.nl, of via een centraal elektronisch platform zoals www.kvk.nl.

Centraal
elektronisch
platform

Het moment van publicatie in de *Staatscourant* of op een *centraal elektronisch platform* is voor buitenstaanders beslissend om van de gegevens op de hoogte te kunnen zijn. Art. 25 Hrgw zegt immers: 'Op een feit dat door inschrijving of deponering moet worden bekendgemaakt, kan jegens derden die daarvan onkundig waren geen beroep worden gedaan zolang de inschrijving of deponering en voor zover van toepassing de in art. 24 bedoelde mededeling niet hebben plaatsgevonden' (art. 25 lid 1 Hrgw).

1.4.2 Administratieplicht

Administratie-
plicht

Iedereen die een bedrijf of een zelfstandig beroep uitoefent, is verplicht van diens vermogenstoestand en van alles betreffende diens bedrijf of beroep, naar de eisen van dat bedrijf of beroep, een administratie te voeren (art. 3:15i BW). Daartoe moeten de bijbehorende boeken, bescheiden en andere gegevensdragers worden bewaard. Dit wordt de *administratieplicht* genoemd. Deze voorschriften zijn nodig opdat uit de administratie te allen tijde de rechten en verplichtingen van het bedrijf of de zelfstandige beroepsbeoefenaar kunnen worden gekend.

Openlegging

De ondernemer kan worden verplicht diens boekhouding open te leggen (art. 3:15j BW en art. 162 Rv). Deze verplichting betreft echter alleen de verplicht gehouden boekhouding. *Openlegging* geschiedt ten overstaan van de rechter. De rechter wordt een bepaald onderdeel van de administratie getoond om op te maken of en zo ja, wat daaruit van belang is voor degene die openlegging had gevraagd. Dit onderdeel wordt dan aan de wederpartij getoond. In een geding over de jaarrekening kan de rechter ambtshalve openlegging bevelen onder verbeurte van een dwangsom te betalen aan de wederpartij (art. 162 lid 3 Rv). Een *dwangsom* is een bepaalde som geld die de schuldenaar aan diens wederpartij verbeurt zolang of zo dikwijls diegene niet aan een rechterlijke uitspraak voldoet.

Dwangsom

Bestuurders van rechtspersonen zijn verplicht een administratie te voeren. Zij moeten binnen zes maanden na afloop van het boekjaar een balans en de staat van baten en lasten van de rechtspersonen opmaken en op papier stellen (art. 2:10 lid 1 en 2 BW). Een boekjaar van een rechtspersoon is

een kalenderjaar, indien in de statuten geen ander boekjaar is aangegeven (art. 2:10a BW). Er wordt in art. 2:10 BW niet gesproken over een winst- en verliesrekening, maar over de balans en de staat van baten en lasten van de rechtspersoon. Er zijn namelijk rechtspersonen die geen winstoogmerk hebben.

Voor coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen, naamloze vennootschappen, 'besloten vennootschappen en commerciële verenigingen en stichtingen geldt de regeling betreffende het jaarrekeningenrecht (art. 2:360 lid 1 en 3 BW). Titel 9 van Boek 2 BW geeft gedetailleerde voorschriften over de inrichting van de jaarrekening en het bestuursverslag.

Sanctie

Voor de ondernemer die diens boeken niet bijhoudt is er geen directe *sanctie*. In het geval van faillissement kan een dergelijke ondernemer worden gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of een geldboete van de vierde categorie (art. 344b Wetboek van Strafrecht). Indirect wordt de verplichting om een administratie te voeren voldoende afgedwongen door de verplichtingen die een ondernemer heeft ten aanzien van het doen van opgave voor de inkomsten-, omzet- en vennootschapsbelasting.

Voor bestuurders van rechtspersonen geldt het niet-voldoen aan de administratieplicht als onbehoorlijk bestuur (art. 2:9 BW). Als de vennootschap failliet zou gaan, wordt dit onbehoorlijk bestuur vermoed een belangrijke oorzaak van het faillissement te zijn geweest. Het gevolg hiervan is dat bestuurders hoofdelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor het tekort bij het faillissement (art. 2:138 en art. 2:248 BW). Ook kunnen bestuurders van een rechtspersoon strafrechtelijk worden vervolgd (art. 344a en art. 344b Wetboek van Strafrecht).

1.4.3 Instellen ondernemingsraad

De verplichting voor de ondernemer om een ondernemingsraad in te stellen bestaat zowel op landelijk niveau als in Europees verband. Voor ondernemingen die alleen opereren in Nederland geldt de Wet op de ondernemingsraden (WOR). Voor ondernemingen die hun activiteiten hebben uitgebreid binnen de landen van de Europese Unie geldt de Wet op de Europese ondernemingsraden (WEOR). Hierna bespreken we eerst de ondernemingsraad in Nederland en vervolgens de Europese ondernemingsraad.

De ondernemingsraad in Nederland

Ondernemer

Ondernemer in de zin van de Wet op de ondernemingsraden is de natuurlijke persoon of de rechtspersoon die een onderneming in stand houdt (art. 1 lid 1 sub d WOR). Een ondernemer die een onderneming in stand houdt waarin in de regel ten minste vijftig personen werkzaam zijn, is verplicht een ondernemingsraad in te stellen (art. 2 WOR). Het gaat om een enigszins duurzaam personeelsbestand van werknemers. Onder de in de onderneming werkzame personen vallen ook:

- uitzendkrachten die minstens vijftien maanden in de onderneming werkzaam zijn (art. 1 lid 3 sub a WOR);
- degenen die op grond van een arbeidsovereenkomst met de ondernemer werkzaam zijn in een door een andere onderneming in stand gehouden onderneming (art. 1 lid 3 sub b WOR).

In ondernemingen die tien tot vijftig werknemers hebben en die geen ondernemingsraad of personeelsvertegenwoordiging hebben, moeten de werknemers minstens tweemaal per jaar in de gelegenheid worden gesteld om met de werkgever bijeen te komen (art. 35b WOR). Er bestaat een mogelijkheid om een personeelsvertegenwoordiging in te stellen (art. 35c en 35d WOR).

De verplichting om een ondernemingsraad in te stellen kan de ondernemer ook door de cao worden opgelegd (art. 5a lid 1 WOR). Bovendien kan de ondernemer vrijwillig een ondernemingsraad instellen of in stand houden (art. 5a lid 2 WOR).

Als een ondernemer twee of meer ondernemingen in stand houdt, waarin op grond van de eisen van art. 2 WOR een ondernemingsraad moet worden ingesteld, dan kan die ondernemer voor alle of voor een aantal van die ondernemingen tezamen een gemeenschappelijke ondernemingsraad instellen (art. 3 lid 1 WOR).

Groepsonder-
nemingsraad

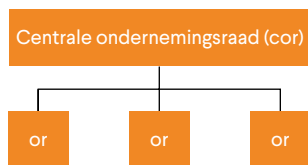
Er kan een *groepsondernemingsraad* (gor) worden ingesteld ten aanzien van in een groep verbonden ondernemers die aan de eisen van art. 2 WOR voldoen (art. 3 lid 2 WOR).

Centrale
ondernemings-
raad

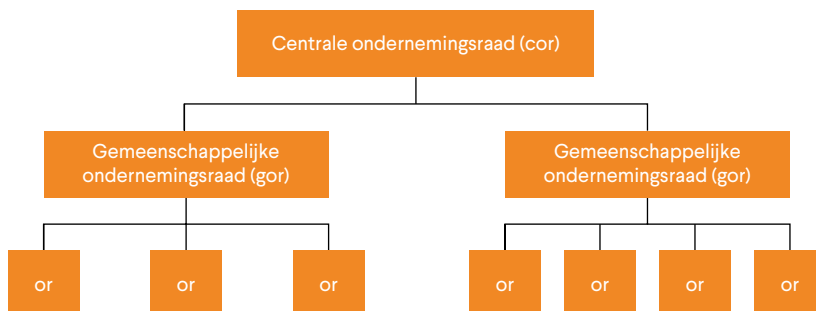
Als een ondernemer twee of meer ondernemingsraden heeft ingesteld, dan kan diegene zelf of op verzoek van de meerderheid van de ondernemingsraad een *centrale ondernemingsraad* (cor) (art. 33 lid 1 WOR) of een groepsondernemingsraad (art. 33 lid 2 en 3 WOR) instellen. Dit is weergegeven in de figuur. De Sociaal-Economische Raad (SER) kan een ondernemer voor ten hoogste vijf jaar ontheffing verlenen van de verplichting om een ondernemingsraad in te stellen (art. 5 WOR).

Figuur 1.1
Medezeggenschapsstructuur

Centrale ondernemingsraad (cor) met ondernemingsraden (or):

Centrale ondernemingsraad (cor) met gemeenschappelijke ondernemingsraden (gor) en ondernemingsraden (or):

Het aantal leden van de ondernemingsraad kan al naargelang het aantal werknemers in een onderneming variëren van 3 tot en met 25 (art. 6 WOR).

Ondernemings-
raad

De *ondernemingsraad* is bedoeld om de werknemers te betrekken in het overleg betreffende het beleid van de onderneming. We noemen dit medezeggenschap. De ondernemingsraad treedt in beginsel zelfstandig op, zonder dat de ondernemer of bestuurders daarop invloed kunnen uitoefenen. Dit blijkt onder andere uit het feit dat de ondernemingsraad zijn eigen reglement opstelt (art. 8 en art. 14 WOR). Het reglement kan onder meer inhouden: gevallen waarin de ondernemingsraad ten behoeve van zijn taakuitoefening bijeenkomt, de wijze van bijeenroeping van de ondernemingsraad en het aantal leden dat aanwezig moet zijn voor de uitoefening van het stemrecht ter vergadering. Dit reglement moet aan de ondernemer ter beschikking worden gesteld (art. 8 lid 1 WOR).

De leden van de ondernemingsraad worden door en uit de in de onderneming werkzame personen gekozen. De ondernemingsraad bestaat uit vertegenwoordigers van de vakbonden en niet-aangeslotenen. Om te kunnen worden verkozen moet een werknemer minimaal drie maanden in dienst zijn van de onderneming (art. 6 lid 3 WOR) en voorkomen op een kandidatenlijst (art. 9 WOR). Werknemers mogen stemmen als zij minimaal drie maanden in dienst van de onderneming zijn (art. 6 lid 2 WOR). De *rechtspositie* van de leden van de ondernemingsraad (en aspirant- of oud-leden) wordt in de wet geregeld en bestaat voornamelijk uit een

Rechtspositie

ontslagbescherming en bescherming van hun positie binnen de onderneming (art. 21 WOR). De raadsleden mogen vanwege hun kandidaatstelling of vanwege hun lidmaatschap van de ondernemingsraad of van een commissie van die raad niet worden benadeeld in hun positie in de onderneming.

De *kosten* van de ondernemingsraad worden gedragen door de ondernemer. Zo mogen leden van de ondernemingsraad en van door de ondernemingsraad ingestelde commissies (art. 15 WOR) gedurende werktijd vergaderen met behoud van loon en mogen zij naar cursussen gaan (art. 17, 18 en 22 WOR).

De ondernemingsraad heeft een aantal *bevoegdheden*, waaronder:

- 1 adviesrecht;
- 2 instemmingsrecht;
- 3 recht op informatie;
- 4 benoemingsrecht.

Ad 1 Adviesrecht

De ondernemingsraad mag advies uitbrengen over een aantal in art. 25 WOR opgesomde onderwerpen aangaande de onderneming, zoals overdracht van de zeggenschap, beëindiging van de werkzaamheden, wijziging van de plaats waar de onderneming haar werkzaamheden uitoefent, technologische voorzieningen en belangrijke maatregelen op het gebied van milieuzorg. In art. 25 WOR staan voornamelijk onderwerpen die betrekking hebben op *het algemene beleid van de onderneming*. Het advies moet door de ondernemer op een zodanig tijdstip gevraagd worden dat het van wezenlijke invloed kan zijn op het besluit dat moet worden genomen (art. 25 lid 2 WOR).

Als een ondernemer geen advies vraagt of het advies van de ondernemingsraad niet opvolgt, kan de ondernemingsraad beroep instellen bij de Ondernemingskamer van het gerechtshof Amsterdam (art. 26 WOR). De Ondernemingskamer toetst het besluit van de ondernemer marginaal. *Marginale toetsing* betekent dat de Ondernemingskamer alleen mag bekijken of de ondernemer bij afweging van de betrokken belangen niet in redelijkheid tot diens beslissing had kunnen komen (art. 26 lid 4 WOR).

De Ondernemingskamer kan op verzoek van de ondernemingsraad een aantal voorzieningen treffen, zoals het opleggen van de verplichting aan de ondernemer het besluit geheel of gedeeltelijk in te trekken, of het opleggen van een verbod om handelingen te (doen) verrichten ter uitvoering van dat besluit of gedeelten daarvan (art. 26 lid 5 WOR). Als de ondernemingsraad op grond van art. 26 WOR beroep heeft aangetekend bij de Ondernemingskamer is een beroep op de kantonrechter niet meer ontvankelijk (art. 36 lid 3 WOR).

Marginale
toetsing

De ondernemingsraad moet op grond van art. 30 WOR door de ondernemer in de gelegenheid worden gesteld advies uit te brengen over elk door de ondernemer voorgenomen besluit tot benoeming of ontslag van een bestuurder van de onderneming (art. 30 WOR). Bestuurder in de zin van de Wet op de ondernemingsraden is degene die alleen dan wel samen met anderen in een onderneming rechtstreeks de hoogste zeggenschap uitoefent bij de leiding van de arbeid (art. 1 lid 1 sub e WOR). Dat is dus noodzakelijkerwijs dezelfde persoon als bijvoorbeeld de bestuurder van een besloten vennootschap of naamloze vennootschap. Als een statutair bestuurder van een onderneming de dagelijkse leiding heeft overgedragen aan iemand anders, dan is die ander bestuurder in de zin van de Wet op de ondernemingsraden. Als een ontslagbesluit ten aanzien van een bestuurder is genomen dat ingaat tegen het advies van de ondernemingsraad, dan kan op grond van art. 36 WOR een rechtsvordering worden ingesteld.

Ad 2 Instemmingsrecht

Art. 27 WOR somt op voor welke besluiten van de ondernemer de ondernemingsraad zijn toestemming moet geven, zoals werktijden en vakantietijden, belonings- of functiewaarderingssystemen, personeelsopleiding, klachtenregeling, regelingen op het gebied van de privacy, personeelsvolgsystemen, onkostenvergoedingen en disciplinaire maatregelen. Deze onderwerpen betreffen *de positie van de werknemers zelf*.

Als de ondernemingsraad weigert zijn goedkeuring aan een bepaald besluit te verlenen en de ondernemer zou het toch willen doorvoeren, dan kan de ondernemer de kantonrechter toestemming vragen om het besluit te nemen (art. 27 lid 4 WOR). Zolang de procedure loopt, wordt het besluit geschorst. De kantonrechter geeft alleen dan toestemming als de beslissing van de ondernemingsraad om geen instemming te verlenen onredelijk is of als de ondernemer diens voorgenomen besluit moet nemen op grond van zwaarwegende bedrijfsorganisatorische, bedrijfseconomische of bedrijfssociale redenen (art. 27 lid 4 WOR).

Ad 3 Recht op informatie

De ondernemer is verplicht de ondernemingsraad tijdig alle inlichtingen te verschaffen waarom deze vraagt en die de ondernemingsraad voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft (art. 31 lid 1 WOR). Verder moet de ondernemer aan het begin van elke zittingsperiode gegevens verstrekken, zoals de rechtsvorm van de onderneming en de namen en woonplaatsen van bestuurders en commissarissen of van de beherende vennoten (art. 31 lid 2 WOR). De ondernemer moet wijzigingen doorgeven die zich in die periode voordoen (art. 31 lid 4 WOR).

De ondernemer moet minstens tweemaal per jaar mondeling of schriftelijk algemene gegevens verstrekken omtrent de werkzaamheden in de onderneming en het resultaat daarvan in dat tijdvak, in het bijzonder met betrekking tot de onderwerpen die staan vermeld in art. 25 WOR (art. 31a lid 1 WOR). Als de onderneming in stand wordt gehouden door een coöperatie, een onderlinge waarborgmaatschappij, een naamloze vennootschap of een besloten vennootschap, dan moeten zo spoedig mogelijk na vaststelling van de jaarrekening een exemplaar daarvan en het bestuursverslag ter beschikking worden gesteld (art. 31a lid 2 WOR en art. 2:391 BW).

Eenmaal per jaar moet de ondernemer aan de ondernemingsraad gegevens betreffende het aantal werknemers en het gevoerde sociale beleid verstrekken (art. 31b lid 1 WOR). Daarnaast moeten gegevens worden verstrekt over de hoogte en de inhoud van de arbeidsvoorwaardelijke regelingen en afspraken, en over het salaris en de overige arbeidsvoorwaarden van bestuurders en toezichthoudende werkzame personen (art. 31d en 31e WOR).

Ideële taak

De ondernemingsraad heeft ook een *ideële taak*. Die taak bestaat uit het bevorderen van de naleving van de voor de onderneming geldende voorschriften op het gebied van de arbeidsvoorwaarden, de veiligheid, de gezondheid en het welzijn in verband met de arbeid van de in de onderneming werkzame personen (art. 28 lid 1 WOR). De ondernemingsraad stimuleert het werkoverleg en het overdragen van bevoegdheden in de onderneming, zodat de in de onderneming werkzame personen zo veel mogelijk worden betrokken bij de regeling van de arbeid in het onderdeel van de onderneming waarin zij werkzaam zijn (art. 28 lid 2 WOR). De ondernemingsraad waakt in het algemeen tegen discriminatie in de onderneming en bevordert de gelijke behandeling van mannen en vrouwen, alsmede de inschakeling van gehandicapten en minderheden in de onderneming (art. 28 lid 3 WOR). Daarnaast moet de ondernemingsraad zich richten op voorzieningen in verband met het milieu (art. 28 lid 4 WOR).

Bedrijfs- commissie

Tot slot zijn er in de Wet op de ondernemingsraden bepalingen opgenomen met betrekking tot *bedrijfscommissies*. Dit zijn commissies die voor bepaalde groepen ondernemingen aangelegenheden betreffende de ondernemingsraden in die sectoren moeten behandelen. De SER kan bedrijfscommissies instellen, die zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van ondernemers en werknemers (art. 37 WOR). Door de algemene geschillenregeling van art. 36 WOR bestaat de mogelijkheid de bedrijfscommissie te vragen voor bemiddeling voorafgaand aan het indienen van een verzoek bij de kantonrechter.

Ad 4 Benoemingsrecht

De ondernemingsraad heeft het recht om bestuursleden te benoemen voor instellingen die door de ondernemer zijn opgericht ten behoeve van de werknemers in de onderneming, zoals een pensioenfonds of een vakantiepark. De benoeming kan al dan niet plaatsvinden uit de eigen leden van de ondernemingsraad. De ondernemer bepaalt het aantal bestuursleden dat kan worden benoemd, en ten minste de helft van hen moet door de ondernemingsraad worden benoemd (art. 29 WOR).

Europese
ondernemings-
raad

De Europese ondernemingsraad

De *Europese ondernemingsraad* (EOR) is in Nederland ingevoerd bij de Wet op de Europese ondernemingsraden (WEOR). De WEOR verplicht het hoofdbestuur van ondernemingen of groepen (moeder- en dochterondernemingen) die sinds twee jaar in de gezamenlijke lidstaten gemiddeld ten minste 1.000 werknemers en in ten minste twee lidstaten elk gemiddeld ten minste 150 werknemers hebben, een Europese ondernemingsraad in te stellen (art. 1 WEOR). De ondernemer kan zelf het initiatief nemen, maar is daartoe verplicht als ten minste 100 werknemers (vertegenwoordigers), afkomstig uit ten minste twee vestigingen of ondernemingen in ten minste twee lidstaten, daarom verzoeken (art. 8 WEOR).

De bevoegdheden van de EOR zijn beperkt tot aangelegenheden die van belang zijn voor ten minste twee vestigingen of ondernemingen in verschillende lidstaten. De wet bepaalt dat het hoofdbestuur en de EOR ten minste eenmaal per jaar bijeenkomen.

Oefenvraag 1.4

Welke drie verplichtingen heeft een ondernemer, waaraan diegene in beginsel moet voldoen?

Studiemeister

Extra studiemateriaal, zoals samenvattingen, toetsen, kernbegrippen, opdrachten en casussen, vind je online op studiemeister.noordhoff.nl.